

examenbundel.nl

examen bundel

Meer dan alleen oefenexamens

Nu bij je boek
mijn.examenbundel.nl
Online oefenen, video's en meer

2022|2023

vmbo-gt/mavo

Nederlands

examenbundel.nl

examen bundel

Meer dan alleen oefenexamens

2022 | 2023

M. Reints
J. van Nassau

vmbo-gt/mavo

Nederlands

mijn.examenbundel.nl

Slagen zonder examenstress doe je met **Examenbundel**,
Samengevat, **Examenidoom** en **Zeker Slagen!**

Alles voor je schoolexamens en je centrale examens
in je boeken, maar ook online.

**Overzicht
van al je
examenvakken**

**Antwoorden
bij de
oriëntatietoets**

**Video's
en andere
leerbronnen**

**Online
oefenen**

**Inzicht in je
voortgang**

**Quicksan
en nog
veel meer!**

Ga naar mijn.examenbundel.nl en log in op
Mijn Examenbundel. Met deze code krijg je toegang
tot heel veel (digitale) extra's die bij je bundel horen:

#

!

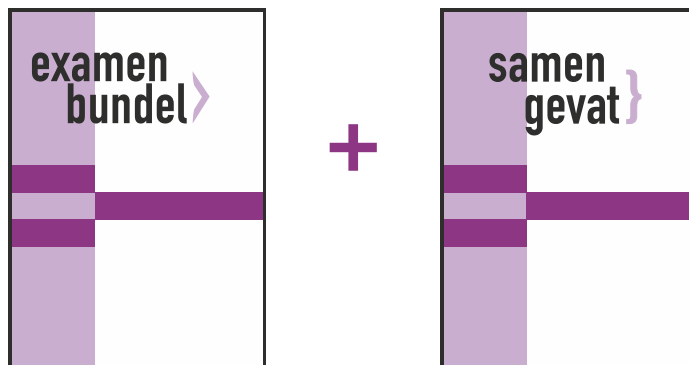
Deze code is uniek en door één persoon te gebruiken. Geldig tot 15 juli 2023.

#ikgazekerslagen

Voorwoord

Met deze **Examenbundel** bereid je je goed voor op het eindexamen. Je oefent met echte examenopgaven. In de uitwerkingen staan de antwoorden met een duidelijke uitleg. Zo weet je precies wat je goed en fout hebt gedaan.

Gebruik naast deze **Examenbundel** ook het boek **Samengevat** om te leren voor je examen. Hierin vind je een handige samenvatting van alle examenstof.

Oefenen met echte examens en duidelijke uitwerkingen

Overzichtelijke samenvatting van de examenstof

Wil je weten op welke datum het centraal examen is?

Ga naar examenbundel.nl/examenrooster voor het actuele examenrooster. Of scan de QR-code:

Namens team **Examenbundel** heel veel succes!

Heb je een vraag of opmerking over deze **Examenbundel**? Ga dan naar examenbundel.nl/contact.

Opmerking

De overheid stelt de regels op voor het examen. Bijvoorbeeld wat de examenonderwerpen zijn, welke hulpmiddelen je mag gebruiken en wanneer het examen is. De auteurs en uitgever hebben deze **Examenbundel** met grote zorg samengesteld. Soms veranderen de regels van de overheid echter of worden er nieuwe afspraken gemaakt over wat die regels betekenen. Raadpleeg daarom altijd je docent of onze website www.examenbundel.nl voor actuele informatie die voor jouw examen van belang is.

Alle examens in deel 2 zijn aangepast aan de manier van examineren in 2023.

Inhoud

7 Oriëntatietoets

- 9 Oriëntatietoets leesvaardigheid
- 19 Oriëntatietoets schrijfvaardigheid

25 Deel 1 Theorie met oefenopgaven

- 27 1 Inleiding
- 28 2 Leesvaardigheid
 - 28 2.1 Tekstsoorten
 - 29 2.2 Leesstrategieën
 - 30 2.3 Moeilijke woorden
 - 31 2.4 Beeld en opmaak
 - 34 2.5 Schrijfdoel en lezers
 - 37 2.6 Feiten en meningen
 - 40 2.7 Indeling van de tekst
 - 43 2.8 Deelonderwerpen
 - 46 2.9 Tekstrelaties en signaalwoorden
 - 48 2.10 Hoofdonderwerp en hoofdgedachte
 - 51 2.11 Hoofdzaken
- 55 3 Schrijfvaardigheid
 - 55 3.1 Schrijfdoel
 - 55 3.2 Tekstsoort
 - 56 3.3 Lezers
 - 56 3.4 Beoordeling
 - 56 3.5 Schrijfplan
 - 57 3.6 Opbouw alinea
 - 58 3.7 Schrijfstijl
 - 59 3.8 Zakelijke brief/Zakelijke e-mail
 - 61 3.9 Persoonlijke brief/Persoonlijke e-mail
 - 62 3.10 Artikel
 - 64 3.11 Ingezonden stuk
 - 66 3.12 Formulier
- 68 4 Belangrijke begrippen
- 70 Uitwerkingen bij de oefeningen

81 Deel 2 Examens met uitwerkingen

- 83 Tips bij het maken van het examen Nederlands
- 2018-I (aangepast)**
 - 85 Tekst 1: *De keerzijde van het spotprijsparadijs*
 - 88 Tekst 2: *Limburgers nog toongevoeliger dan gedacht*
 - 90 Tekst 3: *Verstopt!*
 - 91 Tekst 4: *Een reis om de wereld in 177 foto's*
 - 93 Tekst 5: *Doggybag: gedoe of steuntje in de rug?*
 - 96 Schrijfpdracht: Zakelijke e-mail
 - 97 Uitwerkingen
- 2018-II (aangepast)**
 - 105 Tekst 1: *Puberbrein*
 - 108 Tekst 2: *Voor de ideale golf hoef je straks niet meer naar Hawaï*
 - 111 Tekst 3: *Fluiten = niet meer instappen*
 - 112 Tekst 4: *Vlogger eet dát snoep meestal niet voor niks*
 - 116 Schrijfpdracht: Zakelijke e-mail
 - 118 Uitwerkingen
- 2019-I (aangepast)**
 - 125 Tekst 1: *Advies: laat kind met zakmes spelen*
 - 128 Tekst 2: *Vriendschap zonder verplichtingen*
 - 131 Tekst 3: *We komen ook op plekken zonder postcode*
 - 132 Tekst 4: *Scholen worstelen nog met schermpjes in de klas*
 - 136 Schrijfpdracht: Artikel
 - 137 Uitwerkingen

2019-II (aangepast)

- 145 Tekst 1: *Opgeruimd staat netjes*
149 Tekst 2: *In Zweden is contant geld zeldzaam*
152 Tekst 3: *Hier doen we het niet voor*
154 Tekst 4: *Een punt maken.*
158 Schrijfpdracht: Zakelijke e-mail
160 Uitwerkingen

2021-I

- 168 Tekst 1: *En nooit lieten ze meer iets van zich horen*
172 Tekst 2: *Pas op met aubergines!*
176 Tekst 3: *Klimaathelden gefeliciteerd!*
178 Tekst 4: *Als je puber te laat naar bed gaat*
180 Schrijfpdracht: Zakelijke e-mail
182 Uitwerkingen

2021-II

- 191 Tekst 1: *De wereld is dol op het Nederlandse 'niksen', maar doen we dat wel?*
195 Tekst 2: *Gun je kind ook eens een teleurstelling*
199 Tekst 3: *'Een designkraan maakt het helemaal af'*
201 Tekst 4: *Nooit meer in de rij voor de kassa?*
204 Schrijfpdracht: Zakelijke e-mail
206 Uitwerkingen

2021-III

- 215 Tekst 1: *Durf te roddelen!*
219 Tekst 2: *Mobiel dieet*
222 Tekst 3: *Liefde ontmoeten*
224 Tekst 4: *Hyperactief en tegelijk doodmoe*
228 Schrijfpdracht: Artikel
229 Uitwerkingen

239 Deel 3 Examen 2022-I

2022-I

De antwoorden en uitwerkingen van examen 2022-I vind je op mijn.examenbundel.nl.

Bijlagen

Stappenplan leesvaardigheid
Stappenplan schrijfvaardigheid
Register
Cijferbepaling leesvaardigheid deel 2

Begin met het stappenplan!

Wil je weten hoe je het best leert en oefent met deze **Examenbundel**? Bekijk dan eerst de stappenplannen in de bijlagen achterin.

Oriëntatietoets

Hoe zou je het nu al doen op een examen? De oriëntatietoets leesvaardigheid geeft je een eerste indruk. De antwoorden en een studieadvies vind je op mijn.examenbundel.nl.

Oriëntatietoets leesvaardigheid

Tekst 1

Aandacht voor de ziekte van Lyme

(1) De argeloze wandelaar merkt hem vaak niet eens op, de kleine teek die zich stevig vastbijt in been of nek. Maar één simpele beet van zo'n
5 beestje kan een leven verwoesten.

Als de teek met de borreliabacterie is besmet, wat in een kwart van de gevallen zo is, kan ook de mens besmet raken. De ziekte van Lyme is
10 dan het gevolg. De bacterie veroorzaakt hevige pijnen, maar kan ook de hersenen en het centrale zenuwstelsel aantasten en zelfs dodelijk zijn.

(2) “Er is veel te weinig aandacht
15 voor deze slopende ziekte”, vindt de Nederlandse Vereniging voor Lyme-patiënten, de NVLP. “Lymepatiënten zijn daarom de wanhoop nabij”, zegt bestuurslid Diana Uitdenbogerd. De
20 vereniging gaat dan ook de hulp van de Tweede Kamer inroepen. Dit doet de vereniging door een zogenaamd burgerinitiatief. Met zo'n initiatief kunnen burgers de regering dwingen
25 een onderwerp op de politieke agenda te zetten. Hiervoor zijn minstens 40.000 handtekeningen vereist. De vereniging heeft inmiddels al meer dan 70.000 handtekeningen ingezameld, ruim voldoende voor het
30 burgerinitiatief.

(3) Voorzichtige schattingen gaan uit van enkele tienduizenden Nederlanders die de ziekte van Lyme
35 hebben. Alleen al in 2009 liepen zeker 22.000 mensen de ziekte op. Ook Uitdenbogerd raakte vier jaar geleden besmet met de bacterie. “Ik had snel in de gaten dat ik gebeten
40 was. Ik liep de tekenbeet op een zaterdag op en 's maandags zat ik al bij mijn huisarts. Die heeft de teek

niet goed verwijderd. De huisarts gebruikte een veel te grote tang en
45 spoelde de teek ook nog door de gootsteen.” Zo kon niet meer onderzocht worden of het om een besmet exemplaar ging. “Kom maar terug als je klachten krijgt”, zei de huisarts.

50 Acht weken later verscheen er een rode cirkel om de plek van de beet, het eerste signaal dat Uitdenbogerd de ziekte van Lyme had. Uiteindelijk kreeg ze hersenvliesontsteking.

55 Terugkijkend vindt ze dat haar huisarts niet alert genoeg op de situatie gereageerd heeft. “Als hij me toen had uitgelegd dat ik sneller in actie had moeten komen, was ik misschien
60 niet zo ziek geworden.”

(4) Snelle toediening van antibiotica kan veel schade voorkomen. De Nederlandse vereniging voor Lyme-patiënten pleit daarom voor een
65 landelijk kenniscentrum. Veel huisartsen weten te weinig over de ziekte van Lyme. “Ze denken dat het allemaal wel meevalt”, zegt Uitdenbogerd. Het probleem is
70 bovendien dat de ziekte een heleboel verschillende klachten kan opleveren, variërend van lichte griepverschijnselen tot ernstige hersen- of hartproblemen. Dat maakt het lastig
75 om de juiste diagnose te stellen. De testen om de ziekte van Lyme vast te stellen zijn ook niet 100 procent betrouwbaar. Ze kunnen meestal maar één bacteriestam aantonen,
80 terwijl in Europa minstens vijf verschillende stammen bestaan. Het gevolg hiervan is dat tienduizenden chronisch zieken die veel pijn lijden, van specialist naar specialist gaan,

- 85 foute diagnoses krijgen, niet behandeld worden en soms uiteindelijk arbeidsongeschikt raken.
- (5) Bioloog en tekendeskundige Fedior Gassner steunt het burgerinitiatief. “Bij een zo complexe ziekte is het goed als verschillende artsen hun krachten bundelen. Er heerst veel onzekerheid, zowel onder artsen als onder patiënten. Dan kan zo’n centrum helpen. Veel symptomen van Lyme kunnen ook bij andere ziekten horen en daarom worden er door huisartsen regelmatig verkeerde diagnoses gesteld. Sommige patiënten verliezen daardoor hun vertrouwen in de medische wetenschap. Daar moet wat aan gedaan worden.”
- (6) De weinige artsen die de ziekte van Lyme wél goed in beeld hebben, kunnen de stroom van patiënten niet aan, stelt de Lymevereniging. Zo is het Hengelose ziekenhuis van de Ziekenhuisgroep Twente door de
- 110 enorme toeloop van Lyme patiënten niet meer in staat al deze patiënten te behandelen. In Nijmegen wordt in de Sint Maartenskliniek onderzoek gedaan naar de ziekte en het Gelre-ziekenhuis in Apeldoorn heeft een speciale Lyme polikliniek. Toch zijn patiënten niet altijd tevreden over de deskundigheid en de behandelmethoden van dit soort poliklinieken.
- 120 Dat leidt er toe dat sommigen hun toevlucht nemen tot alternatieve geneeswijzen.
- (7) Daarom is meer kennis over de ziekte en meer capaciteit om patiënten te behandelen hard nodig, zegt de NVLP. De vereniging heeft goede hoop in de Tweede Kamer een luisterend oor te vinden.
- Uitdenbogerd: “We merken dat het gevoel van noodzaak daar gedeeld wordt. Sommige kamerleden kennen in hun eigen omgeving ook mensen die de ziekte van Lyme hebben. Dat moet helpen.”

Naar een artikel van Frouke Tamsma, De Gelderlander

-
- 1 Welk kopje past het beste bij de inhoud van alinea 2?
- A Burgerinitiatief
 - B Lyme patiënten
 - C Slopende ziekte
 - D Tweede Kamer
- 2 Welk kopje past het beste bij de inhoud van de alinea’s 4, 5 en 6?
- A Landelijk kenniscentrum
 - B Nederlandse vereniging voor Lyme patiënten
 - C Onbekende bacteriestammen
 - D Tienduizenden chronisch zieken
- 3 Wat is het verband tussen alinea 3 en alinea 4?
- A Alinea 3 geeft een voorbeeld voor het gestelde in alinea 4.
 - B Alinea 3 noemt een oorzaak van het gestelde in alinea 4.
 - C Alinea 4 spreekt het gestelde in alinea 3 tegen.
 - D Alinea 4 zwakt het gestelde in alinea 3 af.

- 4** 'Veel huisartsen weten te weinig over de ziekte van Lyme. "Ze denken dat het allemaal wel meevalt";' (regels 65-68)
Citeer de zin uit de alinea's 3 tot en met 5 waarin een voorbeeld van deze uitspraak wordt gegeven.
- 5** Wat is het verband tussen alinea 6 en alinea 7?
A Alinea 6 geeft een tegenstelling met het gestelde in alinea 7.
B Alinea 6 noemt een reden voor het gestelde in alinea 7.
C Alinea 7 is een bevestiging van het gestelde in alinea 6.
D Alinea 7 vormt een uitwerking van het gestelde in alinea 6.
- 6** Hoe staat de schrijver tegenover de uitspraken van deskundigen in deze tekst?
A Hij gebruikt ze vooral om zijn eigen standpunten te verdedigen.
B Hij geeft ze weer zonder verder commentaar.
C Hij laat merken het oneens te zijn met de uitspraken.
D Hij trekt de juistheid van de uitspraken in twijfel.
- 7** Je moet de informatie uit alinea 7 samenvatten.
Geef met een kruisje aan welke van de onderstaande drie zinnen informatie bevat die je in een samenvatting gebruikt.

'Daarom is meer kennis over de ziekte en meer capaciteit om patiënten te behandelen hard nodig, zegt de NVLP.' (regels 123-126)	
'De vereniging heeft goede hoop in de Tweede Kamer een luisterend oor te vinden.' (regels 126-128)	
'Sommige kamerleden kennen in hun eigen omgeving ook mensen die de ziekte van Lyme hebben.' (regels 131-133)	

- 8** Hoe kun je de inhoud van alinea 7 het beste weergeven?
In alinea 7 wordt
A een advies gegeven.
B een toekomstbeeld geschetst.
C een waarschuwing uitgesproken
D een wens geuit.
- 9** Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte weer van de tekst *Aandacht voor de ziekte van Lyme*?
A De ziekte van Lyme kan zich ontwikkelen tot een chronische ziekte met diverse ziekteverschijnselen.
B Er moet volgens de NVLP een kenniscentrum komen voor de ziekte van Lyme, zodat patiënten sneller en effectiever geholpen kunnen worden.
C Huisartsen zijn volgens de NVLP te weinig op de hoogte van de ziekte van Lyme en ondernemen daardoor niet tijdig actie.
D Jaarlijks worden steeds meer mensen ziek nadat ze een beet van een besmette teek hebben opgelopen en dat kan voorkomen worden.

Tekst 2

Big brother? Big data!

(1) Soms weten bedrijven meer over ons dan onze eigen familie. The New York Times berichtte vorig jaar over een man die woedend aanklopte bij een Amerikaanse supermarkt, omdat die zijn tienerdochter kortingsbonnen voor babyspullen had gestuurd. De vestigingsmanager verontschuldigde zich voor deze vergissing. Maar toen de manager de vader een paar dagen later opbelde om nogmaals zijn excuses te maken, bleek dat niet nodig: de tienerdochter had bekend dat ze inderdaad zwanger was. Hoe de supermarkt dat wist? Het hoofdkantoor maakte gebruik van een computerprogramma dat aankopen van klanten analyseert om op grond daarvan voorspellingen te doen over hun aankopen in de toekomst. Volgens dat programma blijkt het inslaan van onder andere bodylotion en geurloze zeep, een goede voorspeller voor de aanschaf van luiers een paar maanden later. Handig om toekomstige ouders alvast wat aanbiedingen te sturen.

(2) Dat klinkt een beetje eng. Zo ver is het in Nederland gelukkig nog niet. Maar volgens een expert als Kenneth Cukier, dataredacteur van 'The Economist' en coauteur van het boek 'Big Data', ontkomen we er niet aan. In de toekomst zullen enorme bestanden met dit soort gegevens – in het Engels 'big data' – een steeds grotere rol gaan spelen. Bedrijven en sociale media leggen zo veel mogelijk gedragsgegevens van hun gebruikers vast om daar geld aan te verdienen, bijvoorbeeld door gebruikersprofielen te verkopen aan adverteerders.

(3) Bigdatabestanden zijn niet alleen handig voor commerciële bedrijven. Ook sociaalwetenschappelijke onderzoekers maken gretig gebruik van de groeiende berg elektronische gegevens uit media om conclusies te trekken over onze sociale relaties, stemmingen en gedragingen. Sommige onderzoekers zien zelfs een heel nieuwe tak van wetenschap ontstaan, de 'computational social sciences', waarbij sociaal wetenschappers en computerdeskundigen steeds meer gaan samenwerken. Al met al lijken we volgens deskundigen op de drempel van een heel nieuw tijdperk te staan.

(4) "Voor het wetenschappelijk onderzoek is dat in elk geval goed nieuws", zegt Michael Macy, sociaal wetenschapper aan de Cornell-universiteit en een van de grondleggers van de 'computational social sciences'. "Sociaalpsychologisch onderzoek werd tot nu toe vooral gedaan met een handjevol proefpersonen in een laboratorium, maar bigdatabestanden hebben het voordeel dat ze gebaseerd zijn op elektronische sporen die mensen achterlaten in hun echte leven, zoals in e-mails, bij mobiele-telefoongebruik, door zoekopdrachten op internet en op sociale media. Zo kun je als het ware meekijken over de schouder van de samenleving." En omdat het over enorme aantallen gaat, kunnen onderzoekers patronen aan het licht brengen die je wel kunt zien op grote schaal, maar niet op kleine schaal.

(5) Met behulp van bigdatabestanden kunnen onderzoekers interessante resultaten blootleggen op een manier

die tot nu toe onmogelijk was. Zo analyseerde een internationaal onderzoeksteam begin vorig jaar het belgedrag van een paar miljoen klanten van een mobiele-telefoon-provider. Dit deden ze door gegevens over geslacht en leeftijd van de bellers te koppelen aan die van de mensen die ze het vaakst belden. Zo bleken onder twintigers en dertigers vrouwen vaker naar mannen te bellen dan andersom – volgens onderzoekers een bevestiging van hun theorie dat jonge vrouwen meer investeren in partnerrelaties dan jonge mannen. In de toekomst gaat dat soort onderzoek waarschijnlijk nog een stapje verder: dan kunnen onderzoekers ook meteen uitzoeken of die gesprekken een beetje prettig verlopen.

(6) Sommige theorieën uit de psychologie kunnen met behulp van dit soort nieuwe onderzoeksmethodes uiteindelijk worden bewezen – of zo de prullenbak in. Zo was het idee altijd dat de manier waarop mensen nieuwe ideeën, meningen en technologieën van elkaar overnemen werkt als een soort besmetting: hoe meer mensen in je omgeving bijvoorbeeld Facebook gebruiken, hoe groter de kans dat je dat overneemt. Maar afgelopen jaar liet onderzoek onder Facebookgebruikers zien dat niet het totaal aantal mensen uit je omgeving dat Facebook gebruikt de doorslag geeft, maar het aantal verschillende groepen waar deze mensen bij horen.

(7) Dat is allemaal heel mooi, maar mogen onderzoekers eigenlijk wel zomaar met al die gegevens aan de haal? Bij veel sociale media zijn er, net als op andere plaatsen waar we zonder daarbij stil te staan elektronische gegevens achterlaten, nog weinig regels om onze privacy te beschermen. Onderzoekers mogen al die data nu zomaar opvragen en analyseren zonder dat de gebruikers daar toestemming voor geven. En gebruikers zijn zich onvoldoende bewust van hun privacy, ontdekte Danah Boyd, mediaonderzoeker aan onder andere New York University. Zo bleek geen van de tieners die ze ondervroeg over hun Facebook-gebruik te weten of hun gegevens alleen zichtbaar waren voor hun vrienden of voor iedereen.

(8) Veel onderzoekers verwachten dat bigdata-analyse het onderzoek zoals we dat nu kennen – met proefpersonen in een onderzoeksomgeving – voor een groot deel gaat vervangen. “Maar dat betekent niet dat onderzoek doen in de toekomst hetzelfde is als een analyseprogramma loslaten op een berg gegevens. Daaruit komt immers altijd wel iets rollen. We hebben nog steeds een theorie nodig om die resultaten in hun context te plaatsen en te interpreteren”, zegt Mark Granovetter, sociaal wetenschapper aan de Stanford-universiteit, in een artikel in het befaamde wetenschappelijke tijdschrift ‘Nature’.

Naar een artikel van Saskia Decorte, Psychologie Magazine

examenbundel >

vmbo-gt / mavo **Nederlands**
vmbo-k **Nederlands**
vmbo-gt / mavo **Engels**
vmbo-gt / mavo **Duits**
vmbo-gt / mavo **Frans**
vmbo-gt / mavo **Economie**
vmbo-gt / mavo **Maatschappijkunde**
vmbo-gt / mavo **Geschiedenis**
vmbo-kgt **Aardrijkskunde**
vmbo-gt / mavo **Wiskunde**
vmbo-gt / mavo **Nask 1**
vmbo-gt / mavo **Nask 2**
vmbo-gt / mavo **Biologie**

samengevat }

vmbo **Nederlands 2F**
vmbo **Rekenen 2F**
vmbo-kgt **Economie**
vmbo-kgt **Maatschappijkunde**
vmbo-gt / mavo **Geschiedenis**
vmbo-kgt **Aardrijkskunde**
vmbo-kgt **Wiskunde**
vmbo-gt / mavo **Nask 1**
vmbo-gt / mavo **Nask 2**
vmbo-kgt **Biologie**

Tips, tricks en informatie die jou helpen bij het slagen voor je eindexamen vind je op examenbundel.nl! Nog meer kans op slagen? Volg ons ook op social media. #geenexamenstress

examenidoom + examenbundel + samengevat + zeker slagen! = #geenexamenstress

examenidoom

vmbo **Engels**
vmbo **Duits**
vmbo **Frans**

zeker slagen!

voor vmbo, havo én vwo

